

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Tiesību Akti Un Judikatūra](#) > [Valsts Tiesību Akti](#) > Romania

Valsts tiesību akti

Saturu nodrošina

Rumānija

Rumānija

Šajā lapā ir sniegta informācija par Rumānijas tiesību sistēmu, kā arī pārskats par Rumānijas tiesību aktiem.

Tiesību avoti

Tiesību avoti Rumānijā ir:

- [Rumānijas Konstitūcija](#),
- Parlamenta pieņemtie likumi (konstitucionālie likumi, konstitutīvie likumi un parastie likumi),
- Rumānijas prezidenta dekrēti,
- valdības izdotie tiesību akti (rīkojumi, ārkārtas rīkojumi, lēmumi),
- centrālo valsts pārvaldes iestāžu izdotie tiesību akti (ministru rīkojumi, norādījumi un noteikumi),
- pašvaldību iestāžu (reģionu pašvaldību, vietējo pašvaldību, Bukarestes pilsētas domes) izdotie tiesību akti,
- [Eiropas Savienības tiesību akti](#) (regulas, direktīvas),
- [starptautiskie nolīgumi](#), kuros Rumānija ir līgumslēdzēja puse.

Tiesību aktu veidi — apraksts

Rumānijas tiesiskajā regulējumā ietilpst šādi tiesību akti.

- Konstitūcija ir Rumānijas augstākais likums. Tā nosaka, ka Rumānija ir nacionāla, vienota un nedalāma valsts, kā arī regulē attiecības starp izpildvaru, likumdevējvaru un tiesu varu un starp valsts iestādēm, pilsoņiem un juridiskām personām.
- Konstitucionālos likumus pieņem uz likumdošanas pilnvaru pamata, to dara vēlēta un šim nolūkam sasaukta konstitucionālā asambleja.
- Konstitutīvie likumi reglamentē valstij īpaši svarīgas jomas, piemēram, valsts robežas, Rumānijas pilsonību, valsts ģerboni un zīmogu, tiesisko kārtību īpašuma un mantojuma lietās, referendumu organizēšanu un noturēšanu, par noziedzīgiem nodarījumiem piemērojamos sodus un to izpildes nosacījumus, Tiesnešu augstākās padomes, tiesu, Valsts prokuratūras un Revīzijas palātas organizāciju un darbību, to personu tiesības, kam valsts iestādes nodarījušas kaitējumu, valsts aizsardzību, kā arī valsts iestāžu un politisko partiju organizāciju.
- Parastie likumi reglamentē visas pārējās jomas, uz kurām neattiecas konstitutīvie likumi. Ar parasto likumu nevar grozīt hierarhiski augstāku tiesību normu, piemēram, konstitutīvo likumu vai Konstitūciju.
- Īpašos gadījumos (Parlamenta brīvdienu laikā), pamatojoties uz likumdošanas pilnvaru deleģējumu, atsevišķas Parlamenta noteiktas jomas var regulēt ar valdības rīkojumiem. Šādus rīkojumus izdod uz īpaša pilnvarojuma akta pamata, ievērojot tajā noteiktos ierobežojumus un nosacījumus. Ārkārtas situācijās valdībai ir tiesības izdot ārkārtas rīkojumus attiecībā uz jebkuru jomu, kurā tas nepieciešams.
- Valdības lēmumi nosaka, kā efektīvi panākt likumu izpildi, un regulē citus ar likumu piemērošanu saistītus organizatoriskus jautājumus.
- Centrālās valsts pārvaldes iestādes izdod tiesību aktus (rīkojumus un norādījumus) tikai uz likumu, valdības lēmumu un rīkojumu pamata un to īstenošanas nolūkā.
- Tiesību aktus izdod arī autonomās pārvaldes iestādes.

- Tiesību akti, ko izdod pašvaldību iestādes (reģionu pašvaldības, vietējās pašvaldības, Bukarestes pilsētas dome), reglamentē jomas, kas ir šo iestāžu kompetencē.

Citi tiesību avoti

- [Eiropas Cilvēktiesību tiesas](#) (ECT) un ES tiesu judikatūra.
- Lai gan valsts judikatūra nav uzskatāma par tiesību avotu, [Augstākās kasācijas tiesas spriedumi](#), kuru mērķis ir nodrošināt noteiktu tiesību normu vienotu interpretāciju, tomēr neapšaubāmi ir sekundārie tiesību avoti. Turklāt par sekundāriem tiesību avotiem var uzskatīt arī tādus Konstitucionālās tiesas spriedumus, kas ir vispārējo, nevis attiecas tikai uz tiesvedības pusēm.
- Saskaņā ar Likuma Nr. 287/2009 par Civilt kodeksu 1. pantu civiltiesību avoti ir tiesību akti, paražas un vispārējie tiesību principi. Par paražām uzskata tradīcijas un profesionālo praksi.
- Iepriekš minētajā regulējumā ir paredzēti šādi noteikumi attiecībā uz paražu kā tiesību avota piemērošanu:
  - paražas piemēro gadījumos, kas nav reglamentēti tiesību aktos; ja paražas nepastāv, piemēro tiesību normas, kuras reglamentē līdzīgus gadījumus; ja nepastāv arī šādas tiesību normas, piemēro vispārējos tiesību principus,
  - ar tiesību aktiem reglamentētos jautājumos paražas piemēro tikai tad, ja tiesību aktā uz tām ir skaidra norāde,
  - par tiesību avotiem var atzīt tikai tādas paražas, kas atbilst sabiedriskajai kārtībai un vispārējiem morāles principiem,
  - paražu pastāvēšana un saturs ir jāpierāda ieinteresētajai pusei; prezumē, ka attiecīgajā jomā pilnvaroto iestāžu vai organizāciju publikāciju krājumos norādītās paražas pastāv, ja vien nav pierādīts pretējais.

Normu hierarhija

Tiesību normu hierarhija Rumānijā ir šāda.

- Tiesību normu hierarhijā augstākais spēks ir Rumānijas Konstitūcijai un konstitucionālajiem likumiem. Pārējie tiesību akti nedrīkst būt tiem pretrunā.
- Otro vietu tiesību normu hierarhijā ieņem konstitutīvie likumi. Konstitutīvos likumus pieņem Parlaments ar kvalificētu balsu vairākumu.
- Trešais tiesību normu līmenis ir parastie likumi. Parastos likumus pieņem Parlaments ar vienkāršu balsu vairākumu. Ar parastajiem likumiem nevar grozīt vai pārveidot konstitutīvos likumus vai Konstitūciju.
- Ceturtais tiesību normu līmenis ir valdības rīkojumi.
- Piektajā vietā tiesību normu hierarhijā ir valdības lēmumi.
- Sesto vietu tiesību normu hierarhijā ieņem centrālo valsts pārvaldes iestāžu un autonomo pārvaldes iestāžu izdotie tiesību akti.
- Zemāko vietu tiesību normu hierarhijā ieņem pašvaldību iestāžu (reģionu pašvaldību, vietējo pašvaldību, Bukarestes pilsētas domes) izdotie tiesību akti.

Institucionālā sistēma

Par tiesību aktu pieņemšanu atbildīgās institūcijas

Konstitūcijā ir noteikts, ka valsts ir veidota, balstoties uz demokrātijas pamatprincipiem — varas dalīšanas principu un valsts varas atzaru (likumdevējvaras, izpildvaras un tiesu varas) līdzsvara un atsvara sistēmu.

Valsts vara ir sadalīta starp Parlamentu, valdību un tiesu iestādēm, un visas šīs institūcijas piedalās tās īstenošanā. Turklāt varas līdzsvaru starp valsts iestādēm un pilsoņiem aizsargā [Konstitucionālā tiesa](#), [Rumānijas ombuds](#) (*Avocatul Poporului din România*), [Revīzijas palāta](#) (*Curtea de Conturi*) un [Likumdošanas padome](#) (*Consiliul Legislativ*).

Parlaments ir galvenā pilsoņu pārstāvības struktūra un vienīgā valsts likumdevēja institūcija. To veido [Deputātu palāta](#) un [Senāts](#). Principā likumdevējvara pieder vienīgi Parlamentam, taču atsevišķos gadījumos šī funkcija tiek dalīta ar [izpildinstitūciju \(valdību\)](#) un vēlētajiem (pilsoņiem).

[Valdība](#) var izdot rīkojumus, pamatojoties uz īpašu pilnvarojuma aktu, ko pieņem Parlaments. Ārkārtas gadījumos, kad ir steidzami jārisina kādi jautājumi, valdība var izdot ārkārtas rīkojumus.

Likumdošanas lēmumu pieņemšanas process

Likumdošanas lēmumu pieņemšanas procesam ir trīs posmi.

1. Valdības jeb pirmsparlamentārais posms:

- valdība izstrādā tiesību akta projektu,
- tiesību akta projektu iesniedz publiskai apspriešanai, kā noteikts tiesiskajā regulējumā,
- tiesību akta projektu apstiprina Likumdošanas padomē, starp ministriem un citās institūcijās,
- valdība pieņem tiesību akta projektu.

2. Parlamentārais posms:

- tiesību akta projektu nodod vienai no Parlamenta palātām (Deputātu palātai vai Senātam kā pirmajai palātai), ievērojot Rumānijas Konstitūcijā paredzēto kompetences jomu,
- Parlamenta pastāvīgajās komitejās (noteiktos gadījumos var arī izveidot īpašas komitejas) apspriež un pieņem tiesību akta projektam veltītu ziņojumu/atzinumu,
- plenārsēdē pirmā palāta pauž nostāju par tai iesniegtajiem tiesību aktu projektiem un priekšlikumiem; tas notiek 45 dienu laikā no dienas, kad projekti un priekšlikumi iesniegti Pastāvīgajā birojā,
  - kodeksu vai citu īpaši sarežģītu tiesību aktu gadījumā minētais termiņš ir 60 dienas, sākot no dienas, kad to projekti/priekšlikumi iesniegti Pastāvīgajā birojā,
  - valdības ārkārtas rīkojumu gadījumā termiņš ir 30 dienas,
- ja termiņš ir nokavēts, tiesību akta projektu vai priekšlikumu uzskata par pieņemtu un nosūta Deputātu palātai galīgā lēmuma pieņemšanai.

Pēc tam par tiesību akta projektu/priekšlikumu notiek balsošana (to atbalsta vai noraida) un to nodod lēmējpalātai (Deputātu palātai vai Senātam), kas pieņem tiesību akta galīgo redakciju.

3. Pēcparlamentārais posms:

- notiek tiesību akta konstitucionālā pārbaude jeb *a priori* pārbaude (Konstitucionālā tiesa pārliecinās par tiesību akta atbilstību Konstitūcijai); šādu pārbaudi var pieprasīt [Rumānijas prezidents](#), palātu priekšsēdētāji, valdība, [Augstākā kasācijas tiesa](#), Rumānijas ombuds vai vismaz 50 deputāti, vai vismaz 25 senatori, bet Konstitūcijas pārskatīšanas gadījumā tiesa to veic pēc savas ierosmes,
- visbeidzot, prezidents izsludina tiesību aktu 20 dienu laikā pēc tā saņemšanas; ja prezidents pieprasa tiesību aktu pārskatīt (šādu prasību var izvirzīt tikai vienu reizi) vai izvērtēt tā atbilstību Konstitūcijai, tiesību aktu izsludina 10 dienu laikā pēc tā saņemšanas, kad tas ir pārskatīts vai kad no Konstitucionālās tiesas ir saņemts apstiprinājums par tā atbilstību Konstitūcijai,
- tiesību akts stājas spēkā trīs dienas pēc tā publicēšanas [Rumānijas Oficiālā Vēstneša](#) I daļā vai vēlākā datumā, kas ir norādīts tiesību aktā.

Juridiskās datubāzes

a) [Tiesību aktu portāls](#), ko pārvalda Tieslietu ministrija, ir tiesiskās informācijas sistēma, kurā jebkurš interesents var ātri, bez maksas un bez ierobežojumiem piekļūt valsts tiesību aktiem to jaunākajā un konsolidētajā redakcijā. Šī sistēma ir savienota ar Eiropas valstu tiesību aktu kopējo portālu [N-Lex](#).

Tiesību aktu portālu izveidoja Tieslietu ministrija projektā, kam līdzekļus piešķīra Eiropas Sociālais fonds *Administratīvo spēju darbības programmas* ietvaros.

Datubāze tiek atjaunināta katru dienu, tajā pieejami vairāk nekā 150 000 tiesību aktu, kas pieņemti no 1989. gada līdz šodienai, kā arī virkne saistītu agrāku tiesību aktu.

Datubāzē var meklēt pēc dažādiem kritērijiem, piemēram:

- pēc vārdiem tiesību akta nosaukumā,
- pēc vārdiem tiesību akta tekstā,

- pēc dokumenta veida,
- pēc dokumenta numura,
- pēc oficiālās publikācijas tipa un numura,
- pēc publicēšanas datuma,
- pēc izdevējstādes utt.

b) Vēl vienu [juridisko datubāzi Rumānijā](#) ir izstrādājusi, pārvalda un atjaunina Likumdošanas padome, un arī tajā ir bez maksas publiski pieejami Rumānijas tiesību akti.

Šī datubāze ir *Rumānijas Tiesību aktu direktorija*® tiešsaistes versija. Tas ir Rumānijas tiesību aktu oficiālais reģistrs, kurā sniegta precīza un pareiza informācija par katra tiesību akta juridisko statusu dažādā laikā.

Šī datubāze aptver laikposmu no 1864. gada līdz šim brīdim.

Datubāzi var pārlūkot pēc šādiem kritērijiem:

- pēc tiesību akta kategorijas/veida,
- pēc tiesību akta numura,
- pēc tiesību akta izdošanas gada (vai perioda),
- pēc tiesību akta publicēšanas perioda,
- pēc tiesību akta oficiālās publikācijas tipa, numura, gada,
- pēc atslēgas vārdiem tiesību akta nosaukumā,
- pēc tiesību akta statusa (spēkā, zaudējis spēku),
- pēc citiem kritērijiem (normatīvs vai individuāls, publicēts vai nepublicēts).

Likumdošanas padomes iekšīklā tiek uzturēta datubāze, kas satur atjauninātu, detalizētu juridisku informāciju, kura nepieciešama konkrēti tiesību aktu projektu apstiprināšanai un likumdošanas procesā noderīgas informācijas sniegšanai.

c) Vēl vienai juridiskai [datubāzei](#) (kaut arī tā ir atšķirīgi strukturēta) var piekļūt [Deputātu palātas](#) (viena no Parlamenta palātām) tīmekļa vietnē. Tajā var meklēt pēc:

- tiesību akta veida,
- tiesību akta numura,
- datuma,
- tiesību akta izdevējstādes,
- publicēšanas datuma un atslēgas vārdiem (gan tiesību akta nosaukumā, gan tekstā).

Vai piekļuve datubāzei ir bez maksas?

Jā, datubāzei var piekļūt bez maksas.

■ Lapa atjaunināta: 24/02/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.